

SỐ TỪ VÀ LƯỢNG TỪ

I – SỐ TỪ

1. Các từ được in đậm trong những câu sau bổ sung ý nghĩa cho từ nào trong câu ? Chúng đứng ở vị trí nào trong cụm từ và bổ sung ý nghĩa gì ?

a) *Hai chàng tâu hỏi đồ sính lẽ cân sắm những gì, vua bảo : "Một trăm ván cám nếp, một trăm nệp bánh chưng và voi chín ngà, gà chín cựa, ngựa chín hồng mao, mỗi thứ một đôi".*

(Sơn Tinh, Thủy Tinh)

b) *Tục truyền đời Hùng Vương thứ sáu, ở làng Gióng có hai vợ chồng ông lão chăm chỉ làm ăn và có tiếng là phúc đức.*

(Thánh Gióng)

2. Từ *đôi* trong câu a có phải là số từ không ? Vì sao ? (Gợi ý : cần xem xét vị trí và ý nghĩa của từ trong cụm từ.)

3. Tìm thêm các từ có ý nghĩa khái quát và công dụng như từ *đôi*, ví dụ : *tá*.

Ghi nhớ

- *Số từ là những từ chỉ số lượng và thứ tự của sự vật. Khi biểu thị số lượng sự vật, số từ thường đứng trước danh từ. Khi biểu thị thứ tự, số từ đứng sau danh từ.*
- *Cần phân biệt số từ với những danh từ chỉ đơn vị gắn với ý nghĩa số lượng.*

II – LƯỢNG TỪ

1. Nghĩa của các từ in đậm trong những câu dưới đây có gì giống và khác nghĩa của số từ ?

128

b) *Một hôm, bị giặc đuổi, Lê Lợi và các tướng rút lui mỗi người một ngả.*

(Sự tích Hồ Gươm)

4. Chính tả (nghe – viết) : *Lợn cười, áo mới (cả bài).*

[...] Các hoàng tử phải cởi giáp xin hàng. Thạch Sanh sai dọn một bữa cơm thết đãi những kẻ thua trận. Cả mấy vạn tướng lính, quân sĩ thấy Thạch Sanh chỉ cho dọn ra vỏn vẹn có một niêu cơm tí xíu, bùi mõi, không muốn cầm đũa.

(Thạch Sanh)

2. Xếp các từ in đậm nói trên vào mô hình cụm danh từ. Tìm thêm những từ có ý nghĩa và công dụng tương tự.

Ghi nhớ

- *Lượng từ* là những từ chỉ lượng ít hay nhiều của sự vật.
- Dựa vào vị trí trong cụm danh từ, có thể chia lượng từ thành hai nhóm :
 - Nhóm chỉ ý nghĩa toàn thể;
 - Nhóm chỉ ý nghĩa tập hợp hay phân phôi.

III – LUYỆN TẬP

1. Tìm số từ trong bài thơ sau. Xác định ý nghĩa của các số từ ấy.

Không ngủ được

Một canh... hai canh... lại ba canh^(a),
Trần trọc băn khoăn, giấc chẳng thành ;
Canh bốn, canh năm vừa chợp mắt,
Sao vàng năm cánh mộng hồn quanh.

(Hồ Chí Minh)

2. Các từ in đậm trong hai dòng thơ sau được dùng với ý nghĩa như thế nào ?

*Con đi trăm núi ngàn khe
Chưa bằng muôn nỗi tái tê lòng bầm.*

(Tố Hữu)

3. Qua hai ví dụ sau, em thấy nghĩa của các từ *tùng* và *mỗi* có gì khác nhau ?

a) *Thần dùng phép lạ bốc tùng quả đồi, dời tùng dãy núi [...].*

(Sơn Tinh, Thuỷ Tinh)

(a) *Canh* : đơn vị cổ đo thời gian, mỗi canh bằng 1/5 độ dài của đêm.